

RAPPORT 2021:5

Uppföljning av bidraget för grönare städer

Rapport över hur medlen använts och vilka
resultat som uppnåtts

Titel: Uppföljning av bidraget för grönare städer
Rapportnummer: 2021:5
Utgivare: Boverket, mars 2021
ISBN pdf: 978-91-7563-748-8
Diarienummer: 3.10 27/2021

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats: www.boverket.se
Alternativa format kan beställas från Boverket.
E-post: publikationsservice@boverket.se
Telefon: 0455-35 30 00
Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Förord

Bidraget för grönare städer syftar till att utveckla städer till gröna och hälsosamma platser och bidra till att nå miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Boverket ska varje år i samband med sin årsredovisning redovisa hur medlen har använts och vilka resultat som har uppnåtts. Rapporten innehåller en sammanställning av de projekt som har slututbetalats under år 2020.

Karlskrona mars 2021

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning.....	5
Inledning	7
Syftet med bidraget	7
Bidragets utformning	7
Hur har medlen använts?	8
Beviljade ärenden 2018.....	8
Beviljade ansökningar	10
Vanliga åtgärder	13
Vilka resultat har uppnåtts?.....	14
Slutredovisade projekt under 2020	14
Skåne län	15
Skåne län	16
Skåne län	17
Skåne län	18
Skåne län	18
Jönköpings län	20
Jönköpings län	21
Jämtlands län	21
Västra Götaland	23
Stockholms län	24
Kalmar län	25
Kalmar län	25
Gävleborgs län	27
Västra Götalands län.....	28
Hallands län.....	29

Sammanfattning

För en hållbar utveckling av städer och tätorter är det viktigt att utveckla och ta tillvara på naturen och de tjänster den ger oss människor. Bidraget för grönare städer syftar till att utveckla städer till gröna och hälsosamma platser och samtidigt bidra till att nå miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Bidraget var sökbart vid två tillfällen under 2018.

Enligt 21 § förordningen (2017:1337) om bidrag för grönare städer ska Boverket följa upp att syftet med bidraget tillgodoses. Boverket ska därutöver varje år i samband med sin årsredovisning rapportera hur medlen har använts och vilka resultat som har uppnåtts. Rapporten har avgränsats till projekt som har slututbetalats under år 2020. Boverket har tidigare följt upp bidraget i två rapporter.¹

Bidrag har beviljats för såväl nyanläggning av stadsgrönska som utveckling av befintlig stadsgrönska. Flertalet av de beviljade åtgärderna har syftat till att höja kvaliteten på befintliga grönområden och därigenom utveckla områdets förutsättningar att bidra med ekosystemtjänster. Vanliga åtgärder har utgjorts av nyanläggning och omgestaltning av parker, anläggning av dagvattendammar och plantering av grönska i stadsmiljö där hårdgjorda ytor dominerar. Genomgående är kommuners försök att anpassa sig till ett förändrat klimat med omväxlande skyfall och torrperioder. Flera kommuner redovisar gröna lösningar för ett resurseffektivt nyttjande av ytor för dagvattenhantering. Ofta skapas en miljö som är tydligt mångfunktionell, där rekreativa värden kombineras med värdet av att miljön kan hantera skyfall.

Av de tio preciseringar av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö² som regeringen har fastställt, är det i huvudsak inom preciseringarna natur och grönområden, god vardagsmiljö, hushållning med energi och naturresurser och kulturvärden i bebyggd miljö, som effekterna kan skönjas. På sikt kan projekten även bidra till att nå andra miljö kvalitetsmål, exempelvis miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv.

¹ Boverket, *Uppföljning av bidrag för grönare städer 2018*, rapport 2019:5, Boverket, *Uppföljning av bidraget för grönare städer*, rapport 2020:5.

² [Preciseringar av God bebyggd miljö - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](https://www.sverigesmiljomal.se/)/ Hämtad 2021-02-17.

Resultatet för flertalet åtgärder som bidrag har beviljats för är i dagsläget inte mätbart, utan kan påvisas först på sikt. Bidraget för grönare städer bidrar trots det, enligt Boverkets bedömning, till en hållbar utveckling av städer och tätorter. Etablering av grönska i stadsmiljö kan med fördel användas vid klimatanpassning och flera av projekten visar på möjligheten att skapa hållbara dagvattenlösningar i tätbebyggda områden. Att utveckla och förbättra den gröna infrastrukturen ger fler ekosystemtjänster i den urbana miljön, och är ett kostnadseffektivt sätt att utveckla städer och tätorter till att bli mer hållbara och hälsosamma.

Inledning

Syftet med bidraget

I städerna finns möjligheten att klara av många av klimat- och miljöutmaningarna och en hållbar stadsutveckling är ett viktigt medel i arbetet med att nå miljömålen. Förordningen (2017:1337) om bidrag för grönare städer trädde ikraft den 1 februari 2018. Bidraget syftade till att öka kommuners möjligheter att genomföra åtgärder för stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer och barns utemiljöer. Bidraget avsåg stärka städers förutsättningar att utvecklas till gröna, hälsosamma och trygga platser anpassade till ett förändrat klimat där människor möts och innovationer skapas.³

Bidragets utformning

Bidraget ska främja att stadsgrönska eller ekosystemtjänster ökar eller utvecklas i urbana miljöer i syfte att utveckla städer till gröna och hälsosamma platser och bidra till att nå miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Bidrag ges till genomförande av åtgärder som innebär att ett nytt område med stadsgrönska anläggs eller ett befintligt område med stadsgrönska utvecklas. Åtgärderna får även främja innovativ, mångfunktionell och resurseffektiv stadsgrönska, förbättra städernas robusthet och resiliens och motståndskraft mot höga temperaturer eller översvämning.

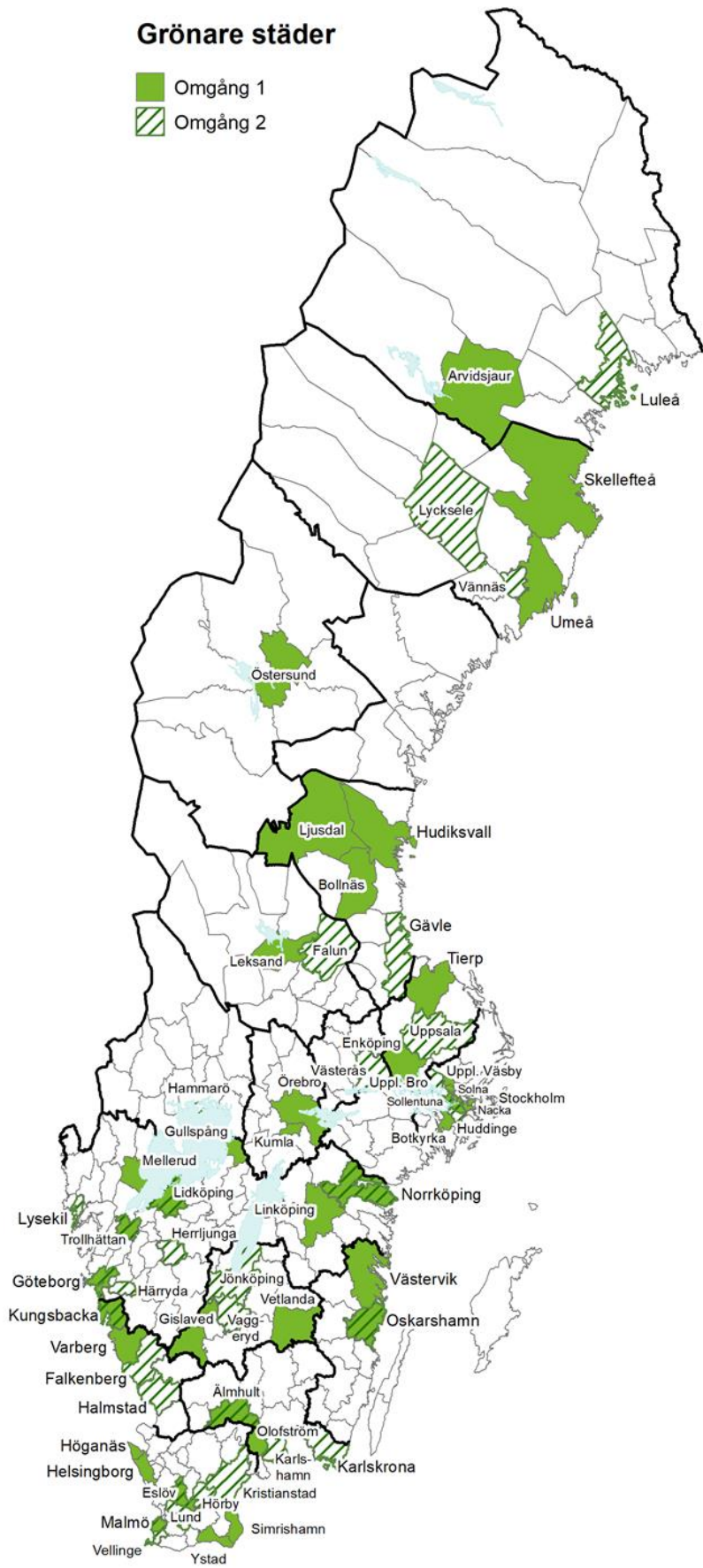
Bidrag ges i mån av medel med högst 50 procent av kostnaderna för att planera och genomföra de åtgärder bidraget avser.

³ Regeringens skrivelse 2017/18:230 s. 25–26.

Hur har medlen använts?

Beviljade ärenden 2018

Bidraget var möjligt att söka vid två tillfällen under 2018, dels under perioden den 10–30 april, dels under perioden den 1 maj–14 september. Under den första sökomgången kom 95 ansökningar in, varav 50 beviljades. Under den andra sökomgången kom 100 ansökningar in, varav 43 beviljades. I kartan nedan visas vilka kommuner som beviljats bidrag.

Beviljade ansökningar

Totalt beviljades 93 stycken projektmedel och det totalt beviljade beloppet var cirka 244 miljoner kronor. I nedanstående tabell presenteras bidragsmottande kommun samt bidragsbeloppet.

Län	Kommun	Projektbenämning	Belopp
Stockholm	Botkyrka	Fittja Dagvattenparker	23 889 514
	Nacka	Raingarden Blomstervägen	1 125 000
	Sollentuna	Anläggning av Blågröna stråket	5 455 071
	Solna	Restaurering av Hagalundsparken	575 000
	Stockholm	Förstärkning av ekosystemtjänster ⁴	8 000 000
	Stockholm	Råambshovsparken	7 484 000
	Stockholm	Växtbeklädd bullerskärm ⁵	1 366 000
	Huddinge	Sjödalsparken	7 280 000
	Upplands-Bro	Stadspark i Gröna dalen	12 500 000
	Upplands Väsby	Blå Parken, nyanläggning av stadspark	4 862 500
Uppsala	Enköping	Anläggning av blomsterängar	50 000
	Tierp	Siggbo trädgårdsstad	5 378 812
	Uppsala	Gröna gaturum, regnvattenbäddar	5 000 000
	Uppsala	Multifunktionell dagvattenpark	3 225 000
Östergötland	Linköping	Tinnerbäcksravinen förbi universitetssjukhuset ⁶	700 000
	Norrköping	Kanontorget, Inre hamnen	8 220 791
	Norrköping	Vilbergsparken	11 686 242
Jönköping	Gislaved	Gislebäcken	549 000
	Jönköping	Huskvarna gröna och blåa stråk	737 500
	Vaggeryd	Vattennära mötesplatser	1 153 695
	Vetlanda	Bäck- och parkmiljö i Mogärde	462 500
	Vetlanda	Trädplantering i Vetlanda	300 000
Kronoberg	Älmhult	Blendas backe - en ätbar park	125 500
	Älmhult	Allé Östra Esplanaden	270 150
Kalmar	Oskarshamn	Grönskande Skeppsbrokaj	1 450 000
	Oskarshamn	Upprustning Lilla torget	200 000
	Västervik	Multidamm Erneberg	2 150 000
Blekinge	Karlskrona	Omgestaltung Stortorget, Etapp 2	1 179 650
	Karlshamn	Kulturparken ⁷	3 015 000
	Olofström	Grönare centrum i Olofström	1 535 000
Skåne	Eslöv	Lekplats Hällan	189 172
	Eslöv	Trädplantering Eslöv	275 000

⁴ Stockholm stad har återkallat sin ansökan och återbetalat utbetalt förskott.

⁵ Stockholm stad har återkallat sin ansökan och återbetalat utbetalt förskott.

⁶ Linköpings kommun har återkallat sin ansökan och återbetalat utbetalt förskott.

⁷ Karlshamn kommun har återkallat sin ansökan och återbetalat utbetalt förskott.

	Eslöv	Trädplantering Harlösa	125 000
	Eslöv	Östergatan/Gåsen	396 660
	Hörby	Hörby åpromenad	528 300
	Helsingborg	Ångsmark och blomkraft i Helsingborg	160 000
	Höganäs	Berika Höganäs med träd	255 000
	Höganäs	Vikenparken etapp 3–5	1 306 900
	Kristianstad	Norra Björket och Prästaskogen	2 000 000
	Lund	Fågelskolan Lod och Lek	702 000
	Lund	Förgröna lekplatsen	296 662
	Lund	Grön skolgård på centrala Parkskolan ⁸	425 000
	Lund	Stadsbiblioteket i Lund - Grönare bibliotekstorg	860 000
	Malmö	Skyfallsombyggnad av Fosietorp	4 865 000
	Malmö	Gröna fasader på p-hus	2 000 000
	Malmö	Tätt och grönt	1 450 221
	Malmö	Trädplantering på Möllevången	3 550 000
	Simrishamn	Allaktivitetsområde 1 – Jonebergsparken	2 548 725
	Ystad	Skeppsparken	100 000
	Ystad	Surbrunnsvägen Ystad	860 000
	Vellinge	Böljande landskap och svämplan	3 000 000
Halland	Falkenberg	Åtgärdsplan utomhuslek - Vallarnas lekplats	738 000
	Halmstad	Kastanjeallén	133 500
	Halmstad	Norre Katts park	944 000
	Kungsbacka	Grönska Idrottsparken	1 894 000
	Kungsbacka	Plantering Kungsbackaån	1 330 750
	Kungsbacka	Grönska Temalekpark	610 000
	Kungsbacka	Kungsbackaån, etapp Kolla	1 931 400
	Varberg	Tvååker centralpark	765 000
Västra Götaland	Gullspång	Centrumgestaltning Gullspång	190 400
	Göteborg	Brämaregården dagvatten	5 125 000
	Göteborg	Björlandavägen dagvattenrening - öppen lösning	6 250 000
	Herrljunga	Herrljunga Stadspark	1 717 500
	Härryda	Mölnlycke å-promenad	9 082 180
	Lidköping	Multifunktionell grönyta för ekosystemtjänster	1 593 000
	Lidköping	Ångsbäcken	12 483 369
	Lysekil	Engelska parken	143 500
	Mellerud	Rådaplatsen	407 500
	Trollhättan	Trollhättans nya stadspark	2 060 050
	Trollhättan	Bergslagsparken	285 500
Örebro	Kumla	Gröna Sörby	2 761 000
	Örebro	Fjärilens landskap	3 087 500
	Örebro	Leklyftet – lek i det gröna	4 970 000

⁸ Lunds kommun har återkallat sin ansökan och återbetalat utbetalt förskott.

Dalarna	Leksand	CUL Noret, Etapp 5	1 805 130
Gävleborg	Bollnäs	Brogatan/Gatuombyggnad	410 000
	Bollnäs	Utveckling Långnäs	952 500
	Hudiksvall	Kattvikskajen Grönt dagvatten	2 144 000
	Ljusdal	Dagvattendammar	467 000
Jämtland	Östersund	Alléförnyelse	3 075 000
	Östersund	Storsjö strand etapp 1	1 149 000
Värmland	Hammarö	SÄBO – dammar	453 000
Västerbotten	Skellefteå	Floraprojektet Skellefteå	3 070 070
	Skellefteå	Klockardalsparkens renovering	1 305 000
	Umeå	Rosendalsparken och Djupbäcksängarna	2 038 530
	Umeå	Rådhusplanaden, ombyggnad av gatu- och parkstråk	2 099 012
	Umeå	Stadsliden, delen södra Mariehemsängarna	1 304 000
Västmanland	Västerås	Vattenpark Johannisberg Västerås	2 300 000
Dalarna	Falun	Vasaparken, nyanläggning i centrumnära läge	8 860 000
Gävleborg	Gävle	Rådhusplanaden – norr om teatern	1 425 000
Västerbotten	Lycksele	Ett grönare Lycksele	1 160 000
	Vännäs	Grön skolväg med järnvägshistoria	450 000
Norrbotten	Arvidsjaur	Stadsgrönska Lommen	200 000
	Luleå	Origoparken och Kanalstråket	5 005 984
Summa			243 995 940

Vanliga åtgärder

Flertalet av de åtgärder Boverket har beviljat bidrag till syftar till att behålla och utveckla befintliga naturmiljöer och höja kvalitén på dessa. Vanligt förekommande åtgärder har varit nyplantering av träd och buskar i befintliga parker eller föryngring av befintligt växtmaterial i syfte att utveckla områdets förutsättningar att bidra med ekosystemtjänster. Bidrag har även beviljats för anläggandet av nya grönområden där vegetation har planterats i form av ängsmark, fruktlundar, och en variation av träd och buskar. Gröna leklandskap har skapats med lekbuskage, kullar och åsar för varierad topografi och vattenlek. Flertalet projekt har syftat till att rusta upp centrala gator med undermålig grönstruktur och begränsad mängd ekosystemtjänster. Plantering av träd i stadsmiljö med hårdgjorda ytor har varit vanligt förekommande. Bidrag har även beviljats för anläggandet av ny park i stadsmiljö, där asfalterade ytor ersätts med grönska i form av träd och rabatter. Flertalet beviljade åtgärder har syftat till att förstärka områdets förmåga att hantera stora mängder nederbörd. Bidrag har beviljats för dagvattendiken, makadamdiken, svackdiken och nedsänkta växtbäddar i syfte att motverka översvämning. Åtgärder av mer innovativ karaktär har utgjorts av gröna väggar, växtbeklädda bullerskärmar i syfte att minska bullernivåer och sedumtak.

Vilka resultat har uppnåtts?

Slutredovisade projekt under 2020

Rapporten avgränsas till de projekt som slututbetalats under år 2020.

Nedan presenteras projekt, beviljade åtgärder samt vilka resultat som har uppnåtts. De projekt som har slutredovisats har i huvudsak genomfört de åtgärder som bidrag beviljats för och i viss mån uppfyllt sina mål med åtgärderna. Boverkets redovisning avgränsas till de åtgärder som kommunen har fått bidrag för. Projekten har i många fall utgjorts av ytterligare åtgärder, som Boverket har bedömt faller utanför vad bidraget för grönare städer är avsett att täcka.

Skåne län

Projekt: Ängsmark och blomkraft i Helsingborg.

Kommun: Helsingborg.

Beviljat bidrag: 160 000 kronor. Efter omprövning fastställdes bidraget till 133 193 kronor.

Syfte och mål

Projektet syftade till att höja kvaliteten på befintlig parkmark genom att förstärka den biologiska mångfalden och öka mängden ekosystemtjänster. Målet var att anlägga ängsmark med vilda svenska blommande örter och plantera blommande och bärande buskar och träd på befintliga gräsmattor. Med ökad blomkraft förväntades organismgrupper som insekter, fåglar och däggdjur få stabilare populationer. Dessutom skulle invånarna i staden få tillgång till attraktiva grönytor som förväntades höja såväl de kulturella som de rekreativa värdena, med ökad utomhusvistelse bland medborgarna som följd. Projektet utgjorde en del av en grönstruktursatsning i Helsingborg stads handlingsplan för grönstrukturer.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för omvandling av gräsytor till artrik ängsmark på tre olika områden, plantering av blommande och bärande buskar och träd, samt för uppsättning av holkar i olika former.

Resultat

Tre triviala gräsytor har omvandlats till normaläng, blomsteräng, gräsäng, fjärilsäng och fuktäng med uppskattad total areal på 1,1 hektar. Bärande buskar och fruktträd har planterats och kompletterats med holkar för fåglar, fladdermöss och fjärilar.

Projektet har varit uppskattat av stadens invånare och har även väckt uppmärksamhet i media. Området för åtgärderna var tidigare både artfattigt och sparsamt använt, och mängden ekosystemtjänster bedömdes vara begränsade. Idag ger ängarna med sin blomsterprakt såväl skönhetsupplevelser som upplevelser av djur och insekter. Ängarna anlades intill gång- och cykelstråk och uppmuntrar därmed invånarna i staden till rörelse. Då ett av områdena ligger i närheten av en förskola finns dessutom ökade möjligheter för naturpedagogik.

Projektet har främst bidragit till miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö genom att tillgängliggöra ett natur- och grönområde i närheten av bebyggelse, men har likväl bidragit till miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv. Den blommande floran attraherar insekter som likaså gynnar

fåglar och däggdjur i området. En stärkt biologisk mångfald ger vidare en bättre resiliens mot förändringar i livsmiljön. På sikt förväntas de blommande och bärande buskarna och träden att ge frukt åt fler invånare och djur. Träden kommer även att ha en avkylande och vindbrytande effekt vilket är positivt för lokalklimatet.

Då projektet har varit uppskattat planerar kommunen att etablera fler ängsmarker. Även skötseln av befintliga gräsytor och vägrenar, med goda förutsättningar för artrik flora har genomgått en översyn för att ställas om till ängsmarker.

Skåne län

Projekt: Skeppsparken.

Kommun: Ystad.

Beviljat bidrag: 100 000 kronor.

Syfte och mål

Projektet syftade till att utveckla och omgestalta en centralt belägen park och därigenom skapa nya ekosystemtjänster för att öka biodiversitet, minska vattensjuka ytor, fördröja dagvattnet och skapa lekbuskage för spännande utemiljöer för barn.

Skeppsparken utgör en viktig länk i kommunens grönstråk men bestod till största delen av stora öppna gräsytor med grupper av träd, ett större buskage och en mindre lekplats. Monotona träd- och buskbestånd gav ett instabilt ekosystem utan motståndskraft. I projektet skulle artvariation, stabilitet och resiliens prioriteras i syfte att skapa en mer stabil och motståndskraftig park. Rätt vegetation skulle fördröja det lokala dagvattnet och minska risken för översvämning. Vegetation som tål att översvämmas och stå i vatten skulle dessutom bilda spännande lekmiljöer. Genom sin nya attraktiva gestaltning skulle parken utgöra ett uppskattat lek- och rekreationsområde.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för plantering av blandbuskage, anläggning av varierande planteringsytor och gallring av buskage.

Resultat

Projektet blev mindre omfattande än vad som ursprungligen var tänkt. Planteringarna som syftade till att minska vattensjuka ytor hann inte genomföras. Resultatet har, trots det, fallit ut i en positiv riktning. Anläggandet av fler busk- och trädplanteringar i kombination med röjning resulterar i nya habitat för djur och insekter. Val av växter har gjorts utifrån vad som är mest gynnsamt för pollinatörer och som höjer

artdiversiteten i området. Röjning av befintligt buskage ger mer medvetna estetiska och biologiska förändringar. På sikt förväntas åtgärderna ha bidragit till en ökad biologisk mångfald.

Skåne län

Projekt: Böljande landskap och svämplan.

Kommun: Vellinge.

Beviljat bidrag: 3 000 000 kronor. Efter omprövning fastställdes bidraget till 2 444 192 kronor.

Syfte och mål

Kommunen avsåg skapa en yta för omhändertagande av dagvatten och göra området bättre skyfallsanpassat. Ett av syftena med projektet var att omformulera kommunens arbete kring grönytor och skapa flera nya funktioner som inte hade samexisterat på platsen.

Hölleviken hade haft stora problem med högt grundvatten och få offentliga platser som lämpade sig för hantering av skyfall. Vid kraftiga regn skulle platsen omhänderta dagvatten tillfälligt och därigenom minska risken för översvämningar i områden nedströms. Samtidigt skulle ett grönområde skapas med förutsättningar för rekreation, motion, sociala möten, naturpedagogik och biologisk mångfald.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för plantering av träd, buskage, häckar och perenner, anläggning av gräsytor och blomsteräng, samt svämplats. Bidrag beviljades även för anläggning av en fotbollsplan och volleybollplan.

Resultat

Projektet har resulterat i en grön oas utmed Stenbocks väg i Hölleviken. Ytan bestod tidigare av en öppen flack gräsmatta, en grusplan, en kulring samt rester av löparbanor. På platsen fanns en del träd och buskar, en gång och cykelväg med intilliggande trafikerad väg. Mängden ekosystemtjänster var begränsade.

Platsens befintliga kvalitéer har förstärkts och nya har tillförts i syfte att utveckla och skapa möjligheter för ekosystemtjänsterna på platsen. Buskar och träd av varierande art har anlagts, samtidigt som befintliga har bevarats. En variation av växter, träd, buskar och blomsteräng ökar den biologiska mångfalden. Växtvalet ger en lång, kontinuerlig blomningssäsong för att gynna pollinatörer samtidigt som det gör platsen attraktiv för besökare. Genom projektet har områdets förmåga att hantera stora mängder nederbörd stärkts, och följaktligen ökat resiliensen mot klimatförändringar.

Skåne län

Projekt: Skyfallsombyggnad av Fosietorp.

Kommun: Malmö.

Beviljat bidrag: 4 865 000 kronor.

Syfte och mål

Syftet med projektet var att klimatanpassa och skapa nya rekreativa värden i området Söderkulla i Malmö. Stadsdelen hade drabbats hårt av tidigare skyfall, varför området var ett av de mest prioriterade i kommunens arbete i att säkra staden mot skyfall. Målet var att öka områdets förmåga att hantera nederbörd. En förbättrad standard av befintliga funktionsytor skulle dessutom leda till att Fosietorpsparken användes i större utsträckning.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för ombyggnation av en park i syfte att bättre hantera dagvatten samt för plantering av buskar och träd.

Resultat

Ombyggnaden i området Söderkulla var den första ombyggnationen av parkmark i syfte att hantera skyfall, och projektet uppskattas ha bidragit till att stärka stadens förmåga att hantera nederbörd. För att fördröja avrinningen av regnvatten sänktes en bollplan och gräsytor genom schaktning. Dessutom har en omfattande nyplantering av träd och buskar gjorts.

Kommunen planerar för en uppföljning för att se hur risken för översvämning minskat, dels genom simulering, dels genom uppföljning vid skyfall.

Skåne län

Projekt: Allaktivitetsområde 1-Jonebergsparken.

Kommun: Simrishamn.

Beviljat bidrag: 2 548 725 kronor.

Syfte och mål

Jonebergsparken är belägen i ett bostadsområde i nordvästra delen av Simrishamn tätort. I närområdet finns två av kommunens skolor. Parken utgjordes före projektets genomförande av stora extensiva gräsytor, en inhägnad damm som skulle ta emot dagvatten, en asfaltyta som tidigare

spolats som isbana och en förfallen lekplats. Igensatta brunnar och stopp i ledningar ledde till att översvämningar lätt uppstod kring dammen. Öppna ytor i kombination med avsaknad av sittplatser och rumslighet gjorde att parken inte användes i någon större utsträckning.

Projektet syftade till att tillvara och utveckla områdets förutsättningar att bidra med ekosystemtjänster. Genom projektet skulle parken utvecklas till ett allaktivitetsområde som tillhandahöll mötesplatser, erbjöd naturupplevelser och rekreation. Åtgärderna skulle sammantaget bidra till att ge parken en starkare identitet och öka nyttjandet av de offentliga platserna i Simrishamn tätort.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för rensning och gallring av området, nyplantering av perenner, buskar och träd samt plantering av en häck runt ett föreslaget utegym. Bidrag beviljades även för ett mindre trädäck vid vattnet, för åtgärder i syfte att förbättra dammens kapacitet som dagvattenrecipient, och för att tillskapa en sandstrand för barn och fåglar.

Resultat

Parken har omvandlats till en park som idag inbjuder till vistelse. Planteringarna har utökats med 70 nya träd och 2 800 buskar, perenner och vårlökar. De tre lindar och sumpcypress som fanns vid dammen har bevarats. Dammens volym har utökats genom rensning och schaktning. Ny anslutningsledning har lagts för framtida påkoppling av dagvatten. Vidare har nya dräneringsledningar lagts ut som mynnar ut i dammen i syfte att omhänderta dagvatten från parken. Nytt bräddavlopp, flödesregulator och utloppsledningar har anlagts. En bäck har anlagts för att syresätta vattnet i dammen och för att skapa livsmiljöer för vattenlevande organismer. Vid dammen finns även ett trädäck. Dammen utgör nu en vacker, synlig vattenspegel som tar hand om dagvatten men som även utgör en livsmiljö för djur och växter.

Ett utökat träd- och buskbestånd främjar stadsgrönska och bidrar på sikt till att skänka skugga, ta hand om nederbörd, rena luften och utgöra en livsmiljö för djur och växter. Träden har redan börjat skapa lä och rumslighet i parken. Ängsytor kommer att ge en vacker blomning och bidra med livsmiljöer för fjärilar och insekter. De senaste åren har effekterna av extremt väder, i form av värmeböljor och skyfall, märkts av i parken med översvämningar och uttorkade gräsöknar som följd. Planteringarna, anläggandet av ängsytor och restaureringen av dammen förväntas dämpa effekterna av extrema väderförhållanden.

Jönköpings län

Projekt: Gislebäcken.

Kommun: Gislaved.

Beviljat bidrag: 549 000 kronor.

Syfte och mål

Projektet avsåg omledning av dagvatten från hårdgjorda ytor runt Gislavedsområdet. Vid kraftiga regn hade dagvatten överbelastat dagvattenledningar och orsakat översvämningar nedströms. Syftet var att rena och fördröja dagvatten innan det når recipienten, och därigenom förhindra översvämningar. Dagvattnet skulle ledas om till ett öppet dike, gestaltat som en bäck, med varierad bredd och varierat djup, och ledas vidare till en dagvattendamm. Dagvattendammen skulle formas om och tillgängliggöras. Även en promenadslinga, som var bitvis brant, skulle ledas om och göras mer tillgänglig. Åtgärderna skulle genomföras i ett befintligt naturområde som till stor del nyttjades av skolor och idrottsföreningar.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för att gestalta ett dike till en bäck, utveckla en befintlig dagvattendamm, för att tillgängliggöra en promenadstig samt för plantering av träd och buskar.

Resultat

Gislebäcken har bidragit med både innovativ och resurseffektiv stadsgrönka. En vacker och lekfull bäck omlöder nu stora mängder dagvatten och avlastar därigenom ledningsnät som inte är tillräckligt dimensionerade för varken nutida eller framtida klimat. Hela anläggningen renar dagvatten genom sedimentering och halva anläggningen infiltrerar vattnet.

Den befintliga grönmassan i området har fått ytterligare tillskott av varierade trädslag, buskar och ängsblommor som ytterligare bidrar med ekosystemtjänster. I den nya biotopen med det nya vattendraget och den omvandlade dammen frodas insekter, djur och även växter av varierade arter. Ängen ökar mångfalden för pollinerande insekter och promenadstigen har ökat tillgängligheten för personer med funktionshinder. Växtligheten väntas på sikt locka till sig ytterligare insekter och fåglar samt bidra med en ljuddämpande och klimatreglerande effekt.

Jönköpings län

Projekt: Trädplantering i Vetlanda.

Kommun: Vetlanda.

Beviljat bidrag: 300 000 kronor. Efter omprövning fastställdes bidraget till 246 192 kronor.

Syfte och mål

Projektet syftade till att plantera nya träd i Vetlandas park- och grönområden, och därigenom öka den biologiska mångfalden, bevara en god luftkvalité i staden, samt ta tillvara på trädens förmåga att hantera dagvatten. Åtgärderna förväntades öka stadens robusthet mot klimatförändringar samtidigt som attraktiva grönområden skapades och bevarades i staden.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för plantering av 60 träd i park- och grönområden i Vetlanda tätort.

Resultat

Träd har planterats i utvalda park- och grönområden med en tydlig avsaknad av grönska. Val av träd har gjorts utifrån de trädslag som bedömts göra störst nytta på den utvalda platsen. Vid planteringen var träden fortfarande relativt små (cirka två meter höga), varför det först på sikt kan påvisas vilka ekosystemtjänster som de kommer att leverera. Målet att öka och bevara Vetlandas biologiska mångfald, skapa attraktiva utemiljöer samt öka Vetlandas robusthet mot klimatförändringar, kommer därför att först på sikt att kunna uppnås. Projektet antas trots det, ändå ha bidragit till miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö på flera sätt. Trädplanteringarna kommer att erbjuda natur- och grönområden av god kvalitet, ge skönhetsupplevelser och trevnad samt minska mängden skadliga luftföroreningar. Projektet bidrar även med en kontinuitet av träd, vilket utgör ett värdefullt kulturhistoriskt inslag i Vetlanda tätort.

Jämtlands län

Projekt: Storsjö strand etapp 1.

Kommun: Östersund.

Beviljat bidrag: 1 149 000 kronor.

Syfte och mål

Syftet med projektet var att uppnå en god bebyggd miljö på hållbara villkor. Ansökan avsåg en outnyttjad bakgård i staden på tidigare industrimark. Platsen har en unik utsikt över sjö och fjäll men upplevdes som otillgänglig och otrygg. Platsen var även utsatt för hård vind, växlande klimat och kyla. Området utgjorde ett bristområde för ekosystemtjänster, där stora hårdgjorda ytor motverkade infiltration och bidrog till översvänningsproblematik. Marken var förhållandevis hårt förorenad och hårdgjord.

Målet var att ge Östersund en ny, unik stadsdel med vackra och publika platser på hållbara villkor för människor och miljö. Publika gränder, kajer och parker skulle ersätta en otrygg och förorenad industriyta nära stadens centrum. Projektet skulle planeras och byggas ut i flera etapper över ett antal år. Ansökan avsåg åtgärder för att färdigställa etapp 1.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för anläggandet av regnbäddar och planteringar för dagvattenhantering, plantering av 60 träd med tillhörande skelettjordar och anläggandet av pocketparks. Bidrag beviljades även för anläggandet av en lekyta i en gränd, och för ett grönt tak.

Resultat

Stadsdelen är idag en uppskattad publik plats för boende och besökare. Genom projektet har kommunen testat nya lösningar för att förbättra stadsmiljön och dess miljöpåverkan. Den begränsade ytan mellan järnväg och strandlinje har ställt krav på resurseffektivt utnyttjande av marken genom god planering och nyttjande av mångfunktionella ytor. Projektet har varit ett internt pilotprojekt för kommunens förnyelsearbete kring dagvattenhantering. Dagvattenbäddar används nu som en lösning i flera andra projekt och en förvaltningsövergripande arbetsgrupp för dagvattenfrågor har bildats för att fördjupa kompetensen inom organisationen.

Vid planeringen av området har utgångspunkten varit hållbar stadsplanering. De ekosystemtjänster som har prioriterats är primärt reglerande så som flödesreglering genom anläggandet av regnbäddar, gröna tak, och skelettjordar vilka nyttjas för omhändertagande av dagvatten och skapande av biologiska livsmiljöer. Hög prioritet har lagts på kulturella ekosystemtjänster för hälsa och välbefinnande, estetiska värden och sociala relationer.

Genom att möjliggöra lokalt omhändertagande av dagvatten, återskapa grönskande miljöer och utveckla lokalt anpassade gröna tak bidrar projektet till Östersunds resiliens, motståndskraft och robusthet vad gäller både rådande och ett förändrat klimat.

Västra Götaland

Projekt: Multifunktionell grönyta för ekosystemtjänster i Erstorp Södra.

Kommun: Lidköping.

Beviljat bidrag: 1 593 000 kronor. Efter omprövning fastställdes bidraget till 1 075 601 kronor.

Syfte och mål

Kommunen avsåg skapa en multifunktionell yta som tillhandahöll flera olika ekosystemtjänster och som skulle utgöra en del i den växande stadens gröna infrastruktur. Området för åtgärderna bestod av jordbruksmark och vägområden. Projektet syftade till att göra området mer robust och resilient mot klimatförändringar, öka den biologiska mångfalden, stärka den gröna infrastrukturen samt ge människor ett ökat fysiskt och psykiskt välbefinnande.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för anläggning av bullervall med buskar, svackdike för dagvattenhantering, blomrik ängsmark och plantering av skogsek och träd av blommande, bärande och nektarproducerande arter. Bidrag beviljades även för att anlägga ytor för fri lek, bollspel och promenader, samt veddepå och sandhög för skapande av insektshotell.

Resultat

Ett grönt stråk med en låg bullerreducerande vall och vegetationsytor för dagvattenfördröjning har anlagts mellan länsväg 2578 och blivande bostäder. Grönområdet kommer vanligtvis att vara torrlagt men ska kunna ta emot och fördröja dagvatten vid kraftiga skyfall. En blomrik äng har anlagts liksom ytor för fri lek och promenader. I gränsen mellan vall och löväng finns en variationsrik brynzon planterad.

Projektet blev något mindre omfattande än vad som ursprungligen var tänkt. De åtgärder som inte hann slutföras var plantering av skogsek och träd i grupp och solitär. Projektet har trots det bidragit till att skapa värden som tidigare saknats i området. Grönytan skapar nu förutsättningar för både stödjande, reglerande och kulturella ekosystemtjänster samt livsmiljöer för den biologiska mångfalden. Den utgör även en viktig länk i att skapa sammanhängande grön infrastruktur i staden då den knyter till ett befintligt grönstråk i söder.

En uppföljning kommer att göras av de ekosystemtjänster som skapats i projektet och kunskapen kommer att användas i kommunens kommande projekt.

Stockholms län

Projekt: Blå Parken.

Kommun: Upplands Väsby.

Beviljat bidrag: 4 862 500 kronor.

Syfte och mål

Projektet syftade till att anlägga en ny park i stadsmiljö. Parken skulle anläggas centralt mellan befintlig och kommande bebyggelse, och utgöra en möjlighet för rekreation, aktivitet och samvaro för kommunens samtliga medborgare.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för nyanläggning av en park med plantering av träd och buskage, anläggning av en dagvattenanläggning och en utkiksplats.

Resultat

Projektet har resulterat i en helt ny park i ett område som tidigare utgjordes av en grusåker utan växtlighet. En damm har anlagts vid den naturliga lågpunkten i området, vilket medför naturlig avrinning av dagvatten till dammen. Intill dammen finns vistelseytor i trä samt anslutande grönytor med planteringar. Över dammen har en träbro anlagts. Ett fördröjningsmagasin under den öppna gräsytan utgör ett komplement till dammen för att hantera stora mängder vatten vid skyfall.

I syfte att skapa ett arboretum och möjliggöra en artspridning inom stadsmiljön har 30 träd flyttats till parken från närområdet. De fullvuxna träden skänker skugga och skapar en rumslighet från start. Parken bjuder även på grönytor för bollspel och blomsterprakt, med perenner, lökväxter och blommande buskar. Nya naturtyper som skog, strandäng, torräng och skogsdungar med markvegetation i form av skogsmatta har skapats. Variationen av växter och olika trädarter har ökat den biologiska mångfalden markant. Parken innehåller även många platsbildningar och stråk för promenader, aktiviteter, lek och vila.

Kommunen avser att följa upp nyttan med de ekosystemtjänster som skapas i parken, i syfte att ta lärdom av projektet och nyttja kunskapen vid åtgärder på andra platser i kommunen.

Kalmar län

Projekt: Upprustning lilla torget.

Kommun: Oskarshamn.

Beviljat bidrag: 200 000 kronor.

Syfte och mål

Projektet syftade till att rusta upp "lilla torget", stadskärnans viktigaste torg, i centrala Oskarshamn. Torget bestod före projektets genomförande av en stensatt yta med en liten fontän. En tredjedel av torgytan utgjordes av parkering och de få planteringar som fanns var eftersatta. Torgytan användes emellanåt för torghandel och även vid stadens julfirande. Runt platsen finns ett antal restauranger och caféer med uteserveringar. Genom projektet avsåg kommunen stärka torgets funktion som mötesplats.

Grönskan på torget skulle både utökas och ersättas i syfte att öka förutsättningar för lek, samtidigt som det skapades ett attraktivt torg som skulle utgöra en naturlig mötesplats. Målet var att torget genom sin upprustning skulle bli en grön, attraktiv och levande del av centrum som skulle stimulera stadslivet.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för plantering av buskar, perenner och lökväxter.

Resultat

Projektet har bidragit till att öka stadsgrönskan och skapa en rekreationsyta i stadskärnan. Olika arter av buskar och perenner har planterats i stora upphöjda vegetationskärl. Därutöver byttes även ett antal träd ut. Projektet blev således något mer omfattande än vad som ursprungligen var tänkt.

Val av växter har gjorts utifrån platsens förutsättningar för bevattning, näringsbehov och skötsel. Vegetationen och träden skänker skugga och har en vinddämpande och ljuddämpande effekt. På sikt förväntas åtgärderna bidra till ett förbättrat lokalklimat. Sammantaget har åtgärderna bidragit till att lyfta upplevelsen av torget, och skapa en utomhusmiljö som utgör en grön och attraktiv mötesplats i centrum.

Kalmar län

Projekt: Multidamm Erneberg.

Kommun: Västervik.

Beviljat bidrag: 2 150 000 kronor.

Syfte och mål

Kommunen avsåg anlägga en multifunktionell damm inom tätorten Gamleby i Västerviks kommun. Det aktuella området hade drabbats av återkommande översvämningar i samband med skyfall och kraftig nederbörd. Platsen för åtgärderna saknade naturvärden, var delvis oframkomlig, periodvis översvämmad och kunde inte nyttjas av allmänheten.

Dammen skulle anläggas i anslutning till fritidsområdet Ernebergsfältet. På vintern används fältet för skidåkning och på sommaren nyttjas dess fotbollsplaner och motionsspår. Med anledning av de senaste årens snöfattiga vintrar hade konstsnö tillverkats till skidspåren. Tillverkningen krävde stora mängder dricksvatten har därför inte varit hållbar.

Genom projektet avsåg man på ett innovativt sätt tillskapa en multifunktionell damm med flera funktioner. Dammen skulle fungera som ett regleringsmagasin för att minska risken för översvämningar i området, samla upp och rena dagvattnet och därigenom minska belastningen till Gamlebyviken och till Gamleby reningsverk. Under sommaren skulle näringsrikt vatten recirkuleras för bevattning av de intilliggande fotbollsplanerna, och under vintern skulle recirkulation av vattnet användas till en konstsnöanläggning.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för att anlägga en multidamm, en pumpstation, en pulkabacke samt grönytor intill och runtom dammen. Bidrag beviljades även för att anlägga ett koloniområde på tidigare åkermark.

Resultat

Projektet har resulterat i en damm med ytan 1,4 ha, anlagd i anslutning till fritidsområdet Erneberg. Dammen har flera olika funktioner. Den samlar upp överskott av regnvatten och förebygger översvämningar i området. Delar av massorna från dammen har använts för att bygga en pulkabacke inom fritidsområdet.

Från dammen leds vatten genom pumpar till bevattning av fotbollsplanerna i det intilliggande Ernebergsfältet. Näringsämnen i vattnet ger tillskott till gräset och minskar näringsläckaget till Gamlebyviken. Kommande vintrar kommer överskottet även nyttjas för tillverkning av konstsnö till skidspåren i området. Dyrbart dricksvatten sparas därigenom. Intill dammen har odlingslotter anlagts och området runt dammen har såtts med ängsväxter som ska locka pollinerande insekter. Odlingslotterna och ängsmarkerna ger området en grönare miljö som främjar den biologiska mångfalden.

Anläggningen har förbättrat grön- och blåstrukturen och skapat en rikare parkmiljö i tätorten. Klimatförändringarnas negativa effekter, som skyfall

och torkperioder, dämpas genom den minskade risken för översvämningar i området.

Nytan av ekosystemtjänsterna kommer att följas upp genom årliga provtagningar av vattenkvaliteten och näringsinnehållet i dammen.

Gävleborgs län

Projekt: Dagvattendammar.

Kommun: Ljusdal.

Beviljat bidrag: 467 000 kronor.

Syfte och mål

Kommunen avsåg att tillskapa dammar i syfte att rena dagvatten från Ljusdals tätort innan det nådde Kyrksjön, Ljusdals centrala vatten.

Ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande skulle framförallt utgöras av den förväntade reningseffekten av Kyrksjön, en plats för bad och andra fritidsaktiviteter i Ljusdal. En attraktiv utformning av dammarna, med vattenspeglar och vattenväxter, skulle dessutom skapa en miljö som inbjuder till utomhusvistelse och rekreation. Dammarna skulle även fungera som fördröjningsmagasin.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för att anlägga ett dammsystem med omkringliggande våtängar och en avslutande erosionsskyddad utloppsäck. Kring dammarna skulle en attraktiv parkmiljö skapas för rekreation.

Resultat

Tillgängligheten till dammarna har gett ökade förutsättningar att komma nära naturen. Parken, som tidigare endast utgjordes av ett mindre område med en gräsmatta och några blandade trädarter, var före projektets genomförande sparsamt nyttjad. Idag bjuder området till promenader och utevistelse samt nya upplevelser i form av vattenspeglar, stigar och nya växter. Grönskan i vattnet utgör en del av reningsprocessen samtidigt som växtligheten ger en mångfald. På sikt förväntas den biologiska mångfalden på platsen ha stärkts avsevärt med ett ökat antal djurarter.

Dammarnas uppgift att samla upp, rena och fördröja dagvatten som är på väg ut i Kyrksjön, bedöms ge en förbättrad resiliens och motståndskraft vid översvämningar. Någon utvärdering har ännu inte gjorts avseende hur omfattande rening dammarna bidrar till, då endast ett fåtal ordentliga regnväder har passerat sedan anläggningen togs i bruk. Det är dock tydligt att sedimentering sker i anläggningens östra delar.

Västra Götalands län

Projekt: Brämaregården dagvatten.

Kommun: Göteborg.

Beviljat bidrag: 5 125 000 kronor.

Syfte och mål

Projektet syftade till att fördröja och rena dagvatten med hjälp av ytliga och gröna lösningar, och därigenom minska översvämningsproblematiken i området.

Området för åtgärderna utgjordes till stor del av hårdgjorda gator med breda körbanor, och enkla gräsytor i refuger mellan parkeringsplatserna längst med vägen. Befintliga grönytor utgjordes av plana gräsytor och de träd som fanns på platsen hade dåliga förutsättningar att växa. Genom att ersätta asfaltytor med gröna avvattningsstråk skulle risken för lokala källaröversvämningar minska, samtidigt som en mer trivsamt stadsmiljö skulle skapa mervärden för de boende i området.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för att anlägga raingardens, makadamstråk samt för att utvidga befintliga trädgröpar i syfte att gynna befintliga träd. Bidrag beviljades även för nedsänkt raingarden och för plantering av perenner.

Resultat

Projektet har varit ett pilotprojekt i att testa lösningar för ett resurseffektivt nyttjande av ytor för dagvattenhantering i ett tätbebyggt område. Ett långsgående makadammagasin, ett rörmagasin och två regnbäddar har anlagts. Näringsberikat biokol har använts i syfte att öka reningen, något som inte har testats inom förvaltningen tidigare.

Projektet blev något mindre omfattande än vad ursprungligen var tänkt men har sammantaget bidragit till en mer hållbar bebyggelse. De gröna stråken bidrar med rening och fördröjning samtidigt som de skapar gröna inslag i stadsmiljön. Åtgärderna minskar belastningen på avloppsledningsnätet och förväntas även leda till att minska orenat avloppsvatten till recipienten, även om effekten är marginell.

Hallands län

Projekt: Tvååker centralpark.

Kommun: Varberg.

Beviljat bidrag: 765 000 kronor.

Syfte och mål

Projektet syftade till att omvandla en gammal banvall till natur- och parkmark och därigenom skapa en mötesplats för Tvååkersbor i olika åldrar.

Platsen för åtgärderna, som tidigare utgjordes av ett järnvägsområde, var en långsmal, sandfylld urgröpningsmitt i tätorten. I samband med sanering av platsen har stora mängder jordmassor bortforslats, vilket hade stört de stödjande ekosystemtjänsterna. Även tidigare reglerande ekosystemtjänster hade antingen störts eller helt upphört. Genom att nyskapa naturliga biotoper och nya planteringar skulle förutsättningarna för stödjande och reglerande ekosystemtjänster förbättras. Anläggandet av en parkmiljö skulle tillskapa kulturella ekosystemtjänster kopplade till hälsa, estetiska värden och rekreation. Projektet skulle bidra till miljökvalitetsmålet god bebyggd miljö genom att tillgängliggöra ett kvalitativt natur- och grönområde i närhet till befintlig bebyggelse.

Beviljade åtgärder

Bidrag beviljades för att anlägga ett sedumtak, ängsplantering, busk- och trädplantering, insektshotell, faunadepåer och för plantering av skogslik vegetation.

Resultat

Genom projektet har en gammal banvall omvandlats till ett natur- och parkområde, som skapar goda förutsättningar till utevistelse och friluftsliv och som stödjer ekosystemtjänster i tätortsmiljö.

Längst med den gamla banvallen har nya skogsbryn förstärkts och utvecklats. På befintlig gräsyta har ängsflora införts. Faunadepåer och insektshotell har anlagts i solbelyst läge och skapar nya ekologiska värden. Olika träd och buskar har planterats och bidrar till en varierad växtlighet. Området har fyllts på med matjord och brynvegetation har planterats.

Före projektets genomförande gjorde utgångsläget på platsen att grundläggande ekosystemtjänster så som erosionsskydd, infiltration och filtrering av vatten inte fungerade, och utgjorde en viss risk för översvämning. Anläggandet av grönska och utfyllnad med matjord tros minska de negativa effekterna och påskyndar återskapandet av ett

väl fungerande ekosystem. Parken är idag flitigt använd och ger förutsättningar till en mer attraktiv boendemiljö.

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se